

גאון בתורה ובהפצת תורה

סיפורים מלאי-הוד שנשמעו השבוע על דמותו המאירה של הגאון רבי חיים שאול גריינימן צ"ל, ששאב את כוח-תורתו מדודו, מרן החזון איש צ"ל, והגיע לדרגות-שיא בעמל התורה, בעצותיו ובהדרכותיו בכל התחומים, והוביל את מהפכת התשובה והקמת המתיבתות והסמינרים לעדות המזרח

משה מיכאל צורן

שדיה הגאון רבי חיים שאול גריינימן צ"ל גאון מופלא בתורה וביראה, ידענו: שדיה תלמידהחביבו של מרן החזון איש צ"ל, והיה ידויד מכל האחיזנים שונה תלמוד איתו בחברותא, בענין, במשך תקופה ארוכה, ידענו: שדיה הביאא דידעווא, שעריפתו בחריר קודש, ובמעליף יתגבר נגד, ושרדאמו קודמת לחכמתו, את כל זה ידענו גם ידענו, ועד כפרם עלה בפערה השמיעהו, ידעו בכל רחבי העולם התורני על האשיות הגדירה המתגוררת ברובו רב אפי בבני ברק. אפי, שני פרטים בעצמיותו, ובקוריו פעילותו בחיותו כאן אתנו, מעט ולא נודעו. היותו מעורב בהקמת ארגוני התשובה, שעשו את מופתה התשובה והיו הגורם הישיר לכניית רבבות בתים כשרים בעם ישראל; וגם – שהוא עצמו הקים בעשר אצבעותיו את סמינר 'אור החיים' בבני ברק, ואת המתיבתות הראשונות לציצור עדות המזרח, מהם גדלו כפרדות עלתה נצתה מאות המתיבתות. הישיבות והסמינרים לבנות. הקיימים כיום בכל פינה.

היו שיטות את הדברים לאחר פטירתו, וממש לא היו מסוגלים להאמין שהוא, שהתמדתו ויגיעתו בתורה היתה כל כך מחוללת, כחר להתעסק לפני שנותידוד ביחומת שכולו, שהפכו את מצב הדוד, והביא כל כך הרבה יתודים אל בתי המדרש.

כדי להבין עד כמה היה הגר"ח גריינימן מעורב בפרטים אלה, נציין כאן בתחילת הדברים, את סיפורו של הגאון רבי יעקב זילברשטיין שליט"א, על תחילת התפתחותם של מוסדות החינוך העצמאי בעיר חולון, כשחייתו אצל הגר"ח בחול המזרח סוכות, סיפורו למארחי הדגול על התפתחותם של מוסדות החינוך החרדי בעיר חולון, כאשר בחיידר לביתו עקב לומדים מאות רבות בלעז"ר של תלמידים ותלמי-ידות, הוכרזו כי שכות הראשונים להתפתחות זו נתנוה ל...הגר"ח גריינימן.

ומן קצו לאחר מנייתו של הגר"י זילברשטיין לראש כולל 'בית דוד', כשבעיר חולון עוד לא חלמה על פתיחתם של מוסדות חינוך חרדיים, הגיע לביקור אצל הגר"ח, 'חורב המלךין לי שגם אם עוד לא הגיעה השעה לפתיחתו של מוסד חינוכי, אבל אפשר להביא אשה חרדית מבני ברק שתלמד את הבנות הבודדות שחוריהן מעוניינים לחנוך בדרך י-שראא סבא'.

כשאמרו שאין לי תקציב לכך, אמר לי הגר"ח גריינימן, 'אני אשלם לך על כך מדי שבוע'. ואכן הייתי מגיע מדי שבוע לקחת את הכסף, כדי לשלם לתלמכת התיא, והגר"ח היה מעניק בעין יפה. מאותו גרעו קמו עתה מוסדות החינוך המפארים של העיר חולון, אמר הגר"י זילברשטיין שליט"א.

'ח'וב' של מרן החזו"א...

רגענו באי-פרפום, ושאפינו שהדברים לא יתגלו לאח אחד, גרמו לכך שהציבור אכן לא ידע שהגאון צ"ל אחראי באופן אישי על התפתחותם של מאות מוסדות תורה וחינוך. אחד ממקורבי הציבת מגלה לנו השבוע, שהופעילות המקורישת הוו ידיתה כרובה בעניינים כספיים מייגעים, וגם בתחומי חל היתה לו שליטה מדימה, שהפליאה את כל העניינים בדבר. אזור מקורב, שליט"א, מבלי לנו עוד על סיפור שדיה משותן בפי הגר"ח צ"ל, ושימש לו כתמבור כיצד להתנהג בתחומים אלה.

המעשה המופלא התרחש ביום פטירתו של מרן החזון איש צ"ל. האדוע המעצב של פטירת גדול הדור, התפרסם לקר בריכוזים החרדיים בארץ ובבעלים. על כל התקשורת הכללית הקורישת לך סיקור נרחב, ובאחד העיתונים החילוניים בארץ התפרסמה ידיעה גדולה בעמוד

הראשון שכותרתה היתה 'הרב קרלין, רבם של התרדים בבני ברק, מוקטובה, נפטר לבית עולמו. ההלוויה תיערך היום בבני ברק'. בשעת בוקר מוקדמת התופק על דלת ביתו של המרא דאתא בפרדס חנה, הגר"ח יוסקין צ"ל, יהודי שאינו שומר מצוות, והוא נסעו מאור. לשאלתו של הדיב כמה יכל לעזור, השיב האיש שזה עתה קרא בעיתון את הידיעה על פטירת הרב קרלין מקוטובה, צאני רוצה להודיע כאן בביתו של הרב המקטוב, שהרב קרלין נותר חיוב למשפחתנו, עוד בחיותו בקוטובה, ק"מ, שם 200 רובלים...

האיש הוסיף וסיפר שלא ידל כלל שהרב קרלין עלה ארצה, שאם היה יודע, אין ספק שהיה הולך לביתו, וידועת את הסכום. עכשיו, משמעו שנפטר, 'בתיא לשאלת אל כבוד הרב אם יוכל לסייע בעדי לאחר את בני המשפחה, כדי שיישיבו לי את החוב'.

גם בתורת ספק...

הגר"ח יוסקין צ"ל ניסה לשכנע את האיכר מפרדים חנה שימחיל 'לחזו"א על חובו, אך הו סירב ונמדד בתוקף על ידישתו ליקבל את סכום הכסף, ובדוקדם. רבה של המושבה, שדיה בקשרים ודוקים עם החזו"א, התקשר הידיעת החמוריה. בני החבורה נתנו את עניניהם אל הגאון רבי שמרי" גריינימן צ"ל, כדי שייגש אל מרן יוסקין ומתפילתו. והנה הגר"ש ניגש ודופק קלות על גבו של מרן, אבל החזון איש ממשיך להתפלל, ואינו מרגיש מאומה. הגר"ש ממשיך להקיש על גבו של מרן, ומדי פעם דופק חזק יותר, ומחר יותר, אבל החזון איש אינו מגיב, אינו מרגיש מאומה. וממשיך להתפלל בדביקות רבה.

משראה הגר"ש גריינימן, לא היתה לו ברירה אלא לאחוז את החזון איש ולהרימו מעט מעל הקרקע, כדי לעוררו מהדביקות המופלאה שבה היה מצוי. רק משעשה כך, 'התעורר' מרן צ"ל, אבל גם לאחר מכן עוד היו צרכים להמתין זמן-מה עד שהחזו"א 'חזר לעצמו' ויכול היה לשכנע את השטלה.

כמעט צ' שנים התהלך הצדק הוה בעולם, וכל שנותיו לא היו אלא בתורה ובחינוך. על אצבעותיה של יד אחת, ופתוח מוה, אפשר למנות את הגאונים בדרה האחרון ששילבו את שיטת הלימוד הליטאית עם כל הענקות והעיון שבהם, יחד עם לשד-חיותה של חורת החינוך לפארתוה ולענפיה.

רבי חיים גריינימן צ"ל, לא רק שהיה למדן; הוא ידע לסלול את נתיבות הלימוד הללו והתוודותם של תלמידיו, ובו בכר עם העתקת השמעה של מורשת בית באביות הגדולים גדלים כאריות מבית היוצר הליטאי. לגיונות' לגיונות' של בני ישיבות יכולים כיס להעיד ששאבו את עורתם ממנו.

איש ולהרימו מעט מעל הקרקע, כדי לעוררו מהדביקות המופלאה שבה היה מצוי. רק משעשה כך, 'התעורר' מרן צ"ל, אבל גם לאחר מכן עוד היו צרכים להמתין זמן-מה עד שהחזו"א 'חזר לעצמו' ויכול היה לשכנע את השטלה. כמעט צ' שנים התהלך הצדק הוה בעולם, וכל שנותיו לא היו אלא בתורה ובחינוך. על אצבעותיה של יד אחת, ופתוח מוה, אפשר למנות את הגאונים בדרה האחרון ששילבו את שיטת הלימוד הליטאית עם כל הענקות והעיון שבהם, יחד עם לשד-חיותה של חורת החינוך לפארתוה ולענפיה.

רבי חיים גריינימן צ"ל, לא רק שהיה למדן; הוא ידע לסלול את נתיבות הלימוד הללו והתוודותם של תלמידיו, ובו בכר עם העתקת השמעה של מורשת בית באביות הגדולים גדלים כאריות מבית היוצר הליטאי. לגיונות' לגיונות' של בני ישיבות יכולים כיס להעיד ששאבו את עורתם ממנו.

איש ולהרימו מעט מעל הקרקע, כדי לעוררו מהדביקות המופלאה שבה היה מצוי. רק משעשה כך, 'התעורר' מרן צ"ל, אבל גם לאחר מכן עוד היו צרכים להמתין זמן-מה עד שהחזו"א 'חזר לעצמו' ויכול היה לשכנע את השטלה.

כמעט צ' שנים התהלך הצדק הוה בעולם, וכל שנותיו לא היו אלא בתורה ובחינוך. על אצבעותיה של יד אחת, ופתוח מוה, אפשר למנות את הגאונים בדרה האחרון ששילבו את שיטת הלימוד הליטאית עם כל הענקות והעיון שבהם, יחד עם לשד-חיותה של חורת החינוך לפארתוה ולענפיה.

רובל, ונטלום. כשיצאו אל סלון הבית, בו המתין הגביר, הדוע על החפץ חיים שלקח מהכספת 5,000 רובל.

'סעות' בבי"ד של מעלה

זקף הגביר את גבות'עניו, ושאל: ראשית, דרי שמעתי מכם שרשישיבה זקוקה ל-6,000, ומדוע לקחתם רק 5,000 רובל? ושנית, דרי בקישתי שלא תגידו לי את הסכום שלקחתם מהכספת, ומדוע כן אמרתם? והשיב החפץ חיים במתק'שפתיו: על שאלתך הראשונה מדוע לא לקחנו את כל הכסום, הנה גם אתה יודע שבמשך כל שנותי נדנתי ז'מות כמה שיתר יהודים במצוה הגדולה של הזקחת התורה, וגם מהגבירים הודיעם ביותר לא לקחתי תרומות גדולות מדי.

אולם במצבי תנוכחי, כאשר אין לי כבר כוח לעסוק בענייני הכספים של הישיבה, הגעתי אליך כי שמעתי שבביקור אחד יהיה באפשרותי להכניס לישיבה את כל הכסף. בראויה את נדיבות לבך הגדולה והמיוחדת, הסכמתי לקחת מהכספת שלך את רוב'רובו של הסכום, וכמצי אתה וזכאי ממוןך שיתוקין את הישיבה. ברם, אתה, 1,000 הרובלים האחרונים, ברצוני להשאיר עדיין לתורמים נוספים, כדי לזכות גם אותם במצוה.

ובאשר לשאלתך השניה, אשיב לך במשל: יהודי מגיע לעולם העליון אחרי מאה ועשרים שנותיו, ובבית דין של מעלה מתחילים לשקול את מעשיו הטובים מול הבעדות שעשה, והמשקל לא מצביע על נתונים חיוביים... מבקש היהודי לראות את החשבון עצמו... והנה הוא מבחין כי'סעות'; ביום פלוני נתתי צדקה בסך 10,000 רובל, והנה כאן כתוב שנתינו רק 12,000! היתכן? הרי אני נמצא במקום שכל-כרלו אמת, וכיצד יתכן שהנתונים אינם נכונים?!

משבים לו בבית הקץ: אתה יודע, 2,000 הר' הראשונים, נתת באמת מטוב מאד;ך בגלל חסדו הגדולה עם נדיבים אחרים, כאשר הכריזו שזה נתון 3,000 וזה 5,000 – הוגלת גם אתה את סכומי הצדקה שלך, ואתה לא לזכות בתואר'הנכבד' של 'יתורם הגדול ביותר'.

כדי לזכות בתואר'הנכבד' של 'יתורם הגדול ביותר'. 8,000 אתה הורבליים האחרים לא נתת אפוא בגלל מצות הצדקה, אלא עקב רצונך בכבוד, ולכן הם אינם נוקמים לרשימת זכויותך ביום הדין. פנה החפץ חיים אל הגביר, ואמר לו: בכך שגילית לך את הסכום שלקחת מהכספת, הניי מעיד עליך שנחת את כל 5,000 הרובלים הללו מתוך דבד'ת-לבך, ולא מתוך כל מטרה אחרת. עדות זו תשמע אותך בבואך לעולם העליון לאחר מאה ועשרים שנותיך – – –

רצף העמל הנורא

בני הגאונים ששייט"א של הגר"ח" בין ניהום לצירוחם אהרנו שומעים מהמקור'רפם הובנים שעשיר תורתו של האבא הגדול היתה, אכן, ממורן חזון איש, ויהיה זה עוד בתקופה שגם בבני ברק עצמה לא הכירו עיין את החזו"א כל צרכו. אחד הבנים מופטר ששאפינו אודית' המפרדים של האבא צ"ל נוצרה אי שם בין ה...פרסידים הירחונים של בני ברק הירוש, באשר הידוד והאודיין ה'לכו שם בצחוחא, ורוקמים מעין ראש, ו'ראשית פני ה'איש'.

דווקא אופיו הרגוע, לכאורה, של החזון איש, השתלב היטב בממו הסעיר של הגר"ח גריינימן, שהצליח לקלות את העוצמות הרוחניות של רבי אברהם ישעיהו קרלין, שזה עתה עלה מתגולה הדורות. רצף של עמל נורא השתלב בדמותו של רבי חיים, מאז שנות נערותו הצעירות. עד כדי כך שבזמן חורף אחד היה בכוחו לסייע עשרות פעמים את מסכת כבד אמן, בבנין, ולשקול בכל דרכי הראשונים והאחרונים. בתקופה הזאת אימץ את מותו בצורה כל כך חזקה, עד שבראותו הרופאה קמעה, ומאו נאלין לשכב, בעת הלימוד.

יש מבני הבית הטוענים שצורה זו של לימוד, לא באה מתוך הנחלה. אלא דווקא מתוך רצונו לריכז גבוה יותר, ותוראיה שבשנים מאוחרות יותר, כשחלש על יומו ויותר, ישב על כורסה, ולא שכב.

התפילה של החזון איש

גם בענייני התפילה, שאב את הנהגותיו ממרן החזון איש. רגיל היה רבי חיים לומר שמי שנובד על עצמו בענייני התפילה יכול להגיע למצב שבו הדביקות בתפילה תשכיח ממנו לגמרי את כל המועקות והיפוסים החולפים על ראשו.

כדי לקבל מושגמה על תפילתו של החזון איש, סיפר רבי חיים שפעם הגיע אליו יהודי שהתבטא על ת"ח פלוני שדרגת הדביקות שלו בתפילה היא כמו של החזון איש. הגר"ח קם ממקומו, החל להסחובב בחזר אנה ואנה, כמי שאינו מוצא מרגוע לנפשו, ורק לאחר כמה דקות פנה אל הנזכרים בחזר ואמר:

'כיצד אפשר לומר שהת"ח ההוא מתפלל כמו החזון איש? האם יש לכם מושג כיצד התפלל החזון איש? – הגר"ח חזר על הדברים הללו מספר פעמים, ואחר כך הוסיף 'כואו ואספר לכם כיצד היתה נראית תפילתו של מרן צ"ל'.

לא מגיב

אל המניין של החזון איש הגיע אדם עם שאלה של פיקוח נפש. מרן צ"ל היה צומר שמי שנובד על עצמו בענייני התפילה יכול להגיע למצב שבו הדביקות בתפילה תשכיח ממנו לגמרי את כל המועקות והיפוסים החולפים על ראשו.

כדי לקבל מושגמה על תפילתו של החזון איש, סיפר רבי חיים שפעם הגיע אליו יהודי שהתבטא על ת"ח פלוני שדרגת הדביקות שלו בתפילה היא כמו של החזון איש. הגר"ח קם ממקומו, החל להסחובב בחזר אנה ואנה, כמי שאינו מוצא מרגוע לנפשו, ורק לאחר כמה דקות פנה אל הנזכרים בחזר ואמר:

'כיצד אפשר לומר שהת"ח ההוא מתפלל כמו החזון איש? האם יש לכם מושג כיצד התפלל החזון איש? – הגר"ח חזר על הדברים הללו מספר פעמים, ואחר כך הוסיף 'כואו ואספר לכם כיצד היתה נראית תפילתו של מרן צ"ל'.

הרב זילברשטיין ורבי אלישיב עם הרב גריינימן

איש ולהרימו מעט מעל הקרקע, כדי לעוררו מהדביקות המופלאה שבה היה מצוי. רק משעשה כך, 'התעורר' מרן צ"ל, אבל גם לאחר מכן עוד היו צרכים להמתין זמן-מה עד שהחזו"א 'חזר לעצמו' ויכול היה לשכנע את השטלה.

כמעט צ' שנים התהלך הצדק הוה בעולם, וכל שנותיו לא היו אלא בתורה ובחינוך. על אצבעותיה של יד אחת, ופתוח מוה, אפשר למנות את הגאונים בדרה האחרון ששילבו את שיטת הלימוד הליטאית עם כל הענקות והעיון שבהם, יחד עם לשד-חיותה של חורת החינוך לפארתוה ולענפיה.

רבי חיים גריינימן צ"ל, לא רק שהיה למדן; הוא ידע לסלול את נתיבות הלימוד הללו והתוודותם של תלמידיו, ובו בכר עם העתקת השמעה של מורשת בית באביות הגדולים גדלים כאריות מבית היוצר הליטאי. לגיונות' לגיונות' של בני ישיבות יכולים כיס להעיד ששאבו את עורתם ממנו.

במאור פנים

זה שמסירותו לתלמידיו היתה לאין קץ, ידענו. זה שגדל כל תלמיד לפרי מל'כ'ל, ידענו גם ידענו. אבל אחד ממקורביו מספר לנו השבוע,

דקות ידענו שבו מחלוציית'הענק, על מעשהו שדיה איתרעצמו.

מנהיג היה, מספר האיש, לקום מדי אשמורת בבוקר כדי לחזור ולשנן את הפרק שלמרגו אתמול בישיבה בה אני לומד. עשייתו את זה בבית מדרשו של הגר"ח. יום קודם לכן התקשיתי בהבנתו של תוספתו מסרים ושאלתי על כך אחרי התפילה את הגר"ח פעמים רבות. הרב ענה לי כל פעם במאור פנים והעניק לי בידועין את ההרגשה שיש לי רשות לשאול כמה פעמים שארצה. וכך עשיתי.

הקשיתי וחזיתי והקשיתי, ולא הרפיתי. רציתי לדעת את ביאורו של התוספות שהיה קשור לפשט של הסוגיה. בפעם המי יודע כמה שבאתי לשאלו, באו לקרוא להגר"ח באופן כחול. הרב סימן בידי שאין הוא יכול לבוא עכשיו, והצביע עלי כאומר 'אני עסוק עתה עם תלמידי, ואין לי אפשרות להשיב לטלפון'.

גם כאשר סימנו לו שתטלפון הוא דחוף מאוד, חזר הרב ורמז שאין באפשרותו להשיב לשיחה. בלית ברירה שב המקורב אל הבית, אלא שלא חלפו 5 דקות והוא מגיע שוב, ואני עדיין ליד מקומו של הגר"ח, מתקשה בהבנת דברי התוספות. כנראה שהרב הבין שעכשיו הוא צריך כבר לגשת לשאלו, ביקש ממני סליחה בחיבה מופלגת, וניגש לשוחח עם האיש שהתקשר.

שיחתו של הרב התארכה, ואני נאלצתי ללכת אל לביתי. כדי להקליק את פניו של אבא שחזר מחוץ לארץ, עד ששכחתי חל כבד אל יהיה בעולם, שהצגתי בפני הרב. למחרת, קמתי כמנהגי, פתחתי את דלת ההיכל, וליכי קפא במקומי. הרב ישב על מקומו. שלא תהיה פטות: הוא ישב על המקום שלי, וכמו המתין לי שאגיע.

לא ידעתי את עצמי מוכר התרגשות, והרב כשראה שנכנסתי לאלול, קם ממקומו, ושמענו חיטב, ניגש אלי ושקני בחיבתאב שאין כמותה, ואמר: 'אל תחשוב ששכחתי אותך. אני מתנצל ומבקש סליחה על ההפרעה שחיתה לנו אתמול לפני מנתו. שיחת הטלפון היתה אכן דחופה מאוד ולא יכולתי שלא להשיב. עכשיו אני עומד לשיחותך. שאל בני שאל...' כך מגדלים דורות של תלמידים אוהבי-תורה.

חבל על כל רגע

ברצותו פעם להביא ראיה על כך שהב"ל דלפפיד כל רגע, חזוכר הגר"ח את ההלכה'המפוקה שמי שמעצים את עינו של טפס, ברגעים שארע איתו. התדפקתני על דלת ביתו של הגר"ח צ"ל, כליי שפוף, ומני הוסיפות גילו שפוף וקוף לישותה רבתי. סיפורתי בגאון שליפני כמה ימים לא הרגשתי מוב, עד שאלצתני להתאשפז בבית חולים, ולאחר פדרית בדיקות גילו דופיפאים וידום בגופי, וידועי'ע' בצער שנתרתי לי רק 4 ימים לחיות...

פרצתי בככי נסער, והגר"ח הרגיעני וליטפני בחיבה. בתוך כדי כך פתח לפניי חומש בראשית, והחל לדפוך בתחילת פרשת בראשית, ואמר לי: הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון, והחל לפרט את הדברים שנבארו ביום הראשון; ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם, ושוב קרא את הפסוקים ומנהג אחד לאחד את הדברים

הגר"ח את ההלכה'המפוקה שמי שמעצים את עינו של טפס, ברגעים שארע איתו. התדפקתני על דלת ביתו של הגר"ח צ"ל, כליי שפוף, ומני ככה הוסיפות גילו שפוף וקוף לישותה רבתי. סיפורתי בגאון שליפני כמה ימים לא הרגשתי מוב, עד שאלצתני להתאשפז בבית חולים, ולאחר פדרית בדיקות גילו דופיפאים וידום בגופי, וידועי'ע' בצער שנתרתי לי רק 4 ימים לחיות...

פרצתי בככי נסער, והגר"ח הרגיעני וליטפני בחיבה. בתוך כדי כך פתח לפניי חומש בראשית, והחל לדפוך בתחילת פרשת בראשית, ואמר לי: הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון, והחל לפרט את הדברים שנבארו ביום הראשון; ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם, ושוב קרא את הפסוקים ומנהג אחד לאחד את הדברים

ברית נוספת

אחד הדברים הגדולים ביותר שהנחיל הגר"ח לתלמידיו הדברים הוא ידיעה שאין דיבר קטן בשלם. כל מעשה ומעשהו, כל פסיקה ב'משנה ברורה', כשעששים אותו לשם שמים, ומתוך כל הדקדוקות ההלכתיות הגורשות, מעשה גדול הוא. כך למשל מופר לנו אחד ממקורביו המובהקים, שכאשר דריא אצלו לפני כמה חודשים, עם גוד דקטן, הבחין הגר"ח שמקשר ש של הידל 'ולעזות' מלע העניינים. הוא קם ממקומו, וסידר לו את המשקפים כראוי...

נעמדתי במקומו כהלום-רעם, הוא מספר. הגאון המפורסם הזה, צריך להטריח את עצמו, על מנת לסדר את המשקפים לבני הקטן? אם הדבר הוה כל כך חשוב לו, וכי הוא אינו יכול לרמוז לי, או ללד, לעשות זאת בעצמנו?!

פעם הומנ להיות סנדק בבירת של בן-תלמידו. לאחר קיום המצוה, שאל בעל'השטמה את רבו האם יוכל להשתתף גם בסעודת הבכירה, הנערכת בהשתתפות בני המשפחה. הגר"ח השיב שהוא מצטער שאין כינו אפשרות לקיים את המשאלה הוה, כינ שהומנן לבירת נוספת, והוא נאלין לעזוב את המקום באופן מיידי.

בעל'השטמה, שהיה אחד ממקורביו, ידע בוודאות שהגר"ח לא הוזמן באותו יום לבירת נוספת, והיו דברים של הגאון לפלא בעיניו. הוא העני פניו, ושאל את הגר"ח לפשר הדברים. והגאון חייך ואמר: הינך צורך של האומנותי לבית'מילה נוספת, ושל האומנותי לבית' את הבכירה עליה נשבענו כולנו, כל שישאיר, ושלתי נאמר (דברים), פרק כ"ט פסוק א' ('לעברך בבירת ה' ו'אבלאנו', שהיא הבכרת לקיים התורה וללימודה...) וכינ שהתורה משמחת את תלמידי, היא גם מרפאת אותם, ולכן נאמר על התורה (משלי, פרק ד' פסוק כ"ב) 'יכלל בשור מרפא'.

ויהי לפלא

כל דבר ראה בעניינים של התורה, ושל תלמוד התורה. סיפר לנו אחד ממאבירי'ה הנאמנים, שהיודי בא אליו להתיאון על בעיות בר-יאותיות מקורות שהתגלו אצלו ואצל בני ביתו. 'זאם אתה קובע עתים לתורה? – שאל הגר"ח. והתלמיד השיב: 'מקושי. מהדושים אני

לומד משנותי, וחזו'.

יורי למדת במשך 5 שנים בישיבה, וחינכו אותך שללא תורה אין חיים, ומדוע אינך מקדיש יותר זמן ללימוד תורה? – שאל הגאון, והורה לו לקבוע מדי יום ביומו סדר לימוד בגמרא, עם חברותא. ולא עברו מספר שבועות, וכל הבעיות הבראותיות חלפו כלא-היו. והיו לפלא. ובעצם, למח 'לפלא'...

נוהג היה רבי חיים לספר גם על הדאצה של החזון איש, דודו... לא רבים יודעים שבשנותיו הראשונות של החזו"א בבני ברק, בעת שהתגורר במעלה החר שעליו בניה כיום ישיבת סלבודקא, כשהגיעו ימי הקיץ החמים, ובני הבית ביקשו ממנו להתאודר' קמעה, יד החזו"א מהחר אל תוככי העיר, ועשה את ה"דאצה" שלו בדירתו של אבא שלי. כך היתה נראית ה'הופשה' של החזון איש.

בהקשר זה כדאי להוסיף שכאשר שהה בבירת גיסו, היה החזו"א יוצא מדי יום לטייל ולשאוף אוויר. בני-לוחיותו הבחינו שכל פעם כאשר הוא עוזב את הבית, נצמדת אליו חתולה, והחולכת בעקבותיו לאורך כל המסלול שבו טייל, ואניה עוזבת אותו עד ששוב הביתה. כך מדי יום כינמו. מיד עם צאתו מן הבית, מגיחה החתולה ממקום פלנוי, ו'רמלוח' את גאון ישראל בריכוך.

בשלב מסוים, סיפר הגר"ח, היו שביקשו לגרש את החתולה, כדי שלא תפריע לחזון איש בריכוך, אבל הוא הורה להם שלא לעשות כך, ואמר שירואים שבתחילה זו מתגלגלת נשמה, הוורשת תיקון, ולכן אסור לסלקה.

יורה על הגג

למרות דריותו העליונות, ידע לדרת לעפשו של כל שואל, ולהביין איזה תשובה שית לו על שאלתו. אברך שעמד לפני רביישת דירה, ניגש אליו פעם ושאל איזה דירה הוא ממליץ לי לקנות. אמר לו הגר"ח: תלך ברובו ותתבצל על דירות עמך בית ישראל; היכן שתוראה דירה בביתו של רגע, בבנין החוזה תקנה את דירתך.

כשהביע האברך את תמיהתו על התשובה, הסביר לו: אם יש דירה על הגג, סימן שלשכנים המתגוררים שם יש עין טובה, והם 'מפרגנים' לשכניהם להרחיב את דירתם. בנין שכזה, מכלי בקרוב מעיין גדול של מוגלות טובות, כינן שבמקום בו יש עין טובה מצד הידידים, יש גם עין טובה של הקב"ה. מי שאינו אוכל את שכן, ואינו נלחם איתו על כל גרעו ושעל, אלא אוהבו כנפשו, ומאפשר לו לבנות ולהתרחב, ליד שכן כזה צריך להתגורר.

ופעם ייעץ לאברך אחר לקנות את הדירה התחתונה ביותר בבנין. כששאלתו על מה ולמה, השיב הגאון ואמר, שמדי פעם קורה שהאנשים המתגוררים בדריות הגבוהות, גורמים לנזקים לשכנים בדריות למטה. לפעמים שופכים דבר-מה ומנסים את הבגדים המוכנסים, יש מקרים שנופלת סגריה ושורפת את הבגד, וכר. אבל ידידי הדירות התחתונות אינם מוקימם, ולכן כדאי להתגורר שם, אמר הגר"ח גריינימן. ההבנה הבכירה שלו כל תחומי החיים, בכל צורות המדיעה, נפתחלו כוחות הנפש, ודרכי המסחר, הביאו לך שההכרעות הגדולות בחייהם של גדולי העוסקים בתחומים ת"ל הוכרעו בחרדו של רבי חיים. מלה בודדת שלו, לעיתים מנוד ראשו, הכריעה פסקאות אדירות. עם השנים רכש מעצמו, מתורתו ומצפנותו, ללא כל ספר ומורה, ידע עצום ב-רפואה. חלק מהידע הזה רכש כבר בצעירותו אצל דודו החזון איש, ששלט כידוע בכל תחומי הרפואה.

ביתו ברחוב רב אסי בבני ברק היה המה מאות אנשים המבקשים ייעץ בענייני רפואה. עם השנים נוצר קשר בין רבי חיים לטובי הרופאים בארץ ובעולם, שהעריכו את הבנתו ברפואה, ועסקי הרפואה שהו אצלו תדיר בביתו.

מה אפשר לעשות ב"4 ימים...

יהודי ת"ח שהגיע השבוע לנחם את המשפחה, סיפר לנו מעשה שארע איתו. התדפקתני על דלת ביתו של הגר"ח צ"ל, כליי שפוף, ומני הוסיפות גילו שפוף וקוף לישותה רבתי. סיפורתי בגאון שליפני כמה ימים לא הרגשתי מוב, עד שאלצתני להתאשפז בבית חולים, ולאחר פדרית בדיקות גילו דופיפאים וידום בגופי, וידועי'ע' בצער שנתרתי לי רק 4 ימים לחיות...

פרצתי בככי נסער, והגר"ח הרגיעני וליטפני בחיבה. בתוך כדי כך פתח לפניי חומש בראשית, והחל לדפוך בתחילת פרשת בראשית, ואמר לי: הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון, והחל לפרט את הדברים שנבארו ביום הראשון; ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם, ושוב קרא את הפסוקים ומנהג אחד לאחד את הדברים